

Валігура Володимир Андрійович

к.е.н., доцент, доцент кафедри податків та фіскальної політики,
ЗУНУ, м. Тернопіль

Дроць Марія Вікторівна

студентка гр. ФМСм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

МИТНІ РИЗИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

З початком повномасштабної війни, розпочатої Російською Федерацією проти України, митна система держави одна з перших відреагувала на ризики, які постали в умовах воєнного стану. Такі ризики ми пропонуємо поділити на:

1. Ризики життю та здоров'ю працівників митних органів і населення;
2. Фінансові ризики;
3. Ризики контрабанди.

Структура митних органів України передбачає наявність пунктів пропуску, які знаходяться безпосередньо на кордоні з країнами агресорами. Це змусило керівництво Держмитслужби миттєво відреагувати на воєнні загрози, що виникли на ділянках кордону з Російською Федерацією та Білоруссю. Основними діями в цьому напрямку можна вважати тимчасове закриття окремих пунктів пропуску між Україною й згаданими країнами на ділянках кордону де велися активні бойові дії і робота митних органів була неможливою. Це було зроблено відповідно до Розпорядження КМУ № 188-р від 26.02.2022 [1]. Разом із цим, КМУ України прийняв Постанову № 426 від 09.04.2022 [2], якою повністю заборонив ввезення на територію України у митному режимі імпорту будь-яких товарів з Російської Федерації в зв'язку з військовою агресією цієї держави. Це була адекватна відповідь на ситуацію, що склалася і спрямована на усунення ризиків життю та здоров'ю працівників митних органів і ризиків контрабанди. З іншого боку залишаються високими ризики проникнення контрабанди в Україну через тимчасово окуповані території, де практично відсутній митний контроль.

Аналізуючи фінансові ризики, насамперед, необхідно відзначити численні митні преференції, які були надані декларантам з початком введення воєнного стану. Так, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-IX на період дії воєнного стану було звільнено від оподаткування ввезним митом:

– товари, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України підприємствами для вільного обігу, крім спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, пива (крім квасу «живого» бродіння), тютюнових виробів, тютюну, промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах;

– автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше,

транспортні засоби для перевезення вантажів, які ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу.

Такого роду пільги негативно вплинули на надходження мита до Державного бюджету України. Численні зловживання у сфері імпорту транспортних засобів без сплати митних платежів стали підставою для внесення до Верховної Ради України законопроекту «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» №7418, ініціатором якого став Кабінет Міністрів України. Цей закон був прийнятий 21 червня та скасував пільги щодо ввезення автомобілів без сплати митних платежів з 1 липня 2022 р.

Однак, ряд пільг щодо сплати митних платежів в частині звільнення від мита, акцизного податку та ПДВ окремих товарів залишаються. Причому ефективність таких пільг не завжди доведена, однак вони несуть втрати для бюджету держави й послаблюють її фінансове становище в умовах війни. Тому, вважаємо за необхідне переглянути такі пільги з метою скасування тих, які не створюють підтримки Збройним силам України та стратегічним галузям і виробництвом. Крім цього, з метою запобігання контрабанді та порушенням митних правил необхідно посилити контроль за переміщенням на територію України гуманітарної допомоги. Адже в теперішніх умовах спостерігаються ризики перевезення під виглядом такої допомоги товарів із подальшою їх реалізацією на території України. Для цього необхідно налагодити взаємодію митних органів із правоохоронними в частині контролю за кінцевим використанням гуманітарної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю: Розпорядження КМУ від 26.02.2022 р. № 188-р. *Офіційний вісник України*. 2022. № 20. С. 20. Ст. 1068.
2. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації: Постанова КМУ від 09.04.2022 р. № 426. *Офіційний вісник України*. 2022. № 33. С. 256. Ст. 1785.